

Víctor-M. Amela - Ima Sanchís - Lluís Amiguet

Saül Martínez-Horta, neuropsicòleg

Tinc 42 anys. Barceloní. Visc en parella. Un fill. Doctor en Medicina. Treballo al servei de neurologia de l'hospital Sant Pau de Barcelona. Investigo i atenc la malaltia de Huntington i altres trastorns del moviment. Ningú no representa les llibertats per les quals els meus pares van lluitar. No tinc creences

“Et despertes i no pots moure cap part del cos, és terrorífic”

MANÉ ESPINOSA

M'he deixat l'enregistradora a casa. El cervell comet infinitat d'errors cognitius com a conseqüència de la seva complexitat. La majoria d'oblits quotidians són normals.

El nostre cervell falla?

Sí, i més tenint en compte com vivim avui: portant i gestionant molta informació a una velocitat elevada.

Som incapaços de recordar en quin racó de casa vam deixar les ulleres.

Perquè una part molt important de les activitats que fem les hem automatitzat, i això implica que aquella mínima atenció necessària per formar un record no s'hagi desplegat.

De vegades ens inventem on són les claus i hi anem una vegada i una altra.

El cervell s'ha convertit en un òrgan especialitzat a fer prediccions. El món que veiem no és una realitat, és una anticipació de la realitat, i els records que vam construir no són una fotografia del que va ser, sinó una reconstrucció basada en la probabilitat de què és el que va passar. Una gran part dels nostres records són falsos.

Què he de fer perquè la paraula surti de la punta de la llengua?

Deixar de buscar-la i vindrà. És el fenomen TOT, una fallada en la recuperació de la memòria emmagatzemada, molt comú.

Val més canviar de tema?

Sovint ens sembla que aquella paraula comença per una lletra, però això no ens portarà a la paraula, val més deixar que el sistema actuï tal com s'ha format: automàticament.

Què ens passa al volant que ens tornem unes bèsties?

Fem servir molta cognició mentre manegem una cosa que és potencialment letal. El nostre cervell primitiu dissenyat per sobreviure ens pot portar a ser hiperreactius i a la mínima que t'avancem, et disparem.

Existeixen els pressentiments?

Sí, el cervell humà utilitza informació, sensacions i experiències de forma preconscient, que aporten una mena d'informació al sistema nerviós, que posa en marxa una sèrie de sensacions que ens ajuden a prendre decisions sense saber-ho.

No passen per la raó?

No. Si un home que anava amb una camisa vermella em va pegar i jo ja ni ho recordo, pe-

Maldats neuronals

Es fa preguntes apassionants de l'estil: les experiències màgiques i sobrenaturals tenen explicació neurològica? Existeixen els pressentiments? Quines maldats ens fan cometre les nostres neurones? Ho explica al seu llibre de neuropsicologia de la vida quotidiana *¿Dónde están las llaves?* (GeoPlaneta). L'efecte de l'espectador fa que quan algú necessita ajuda però està en un espai ampli on és previsible que hi hagi altres persones, no li prestem ajuda. No és el nostre cor, és la ment. “Som capaços de fer coses terribles amb la més absoluta normalitat, com ara no reaccionar a un fet atroç en funció de les circumstàncies”. Els pressentiments són el resultat d'una anàlisi per sota del nostre nivell de la consciència, i l'aquí i l'ara és un viatge al futur, una anticipació que elabora el cervell”.

rò un dia vaig pel carrer de nit i apareix algú amb una camisa vermella, alguna cosa em dirà que canviï de vorera. Això és el pressentiment.

Passa el mateix amb la intuïció?

Sí, són aquella mena de sensacions que ens fan anticipar alguna cosa sense motius. “Val més que no entri aquí”, ens diu la intuïció. I funciona perquè com a procés neurobiològic existeix, són senyals del cos que fa servir el cervell perquè decidim.

Entre raó i emoció, qui guanya la batalla?

És molt fàcil que l'emoció s'apodori de la raó, la quantitat de neurones que van de l'emoció a la raó és molt més gran.

És hora d'invertir-ho?

Són milers de milions d'anys en un entorn que no s'assembla gens a l'actual.

I les experiències sobrenaturals?

Són fascinants, i el fenomen existeix. Són experiències que s'expliquen des de sempre i en qualsevol cultura, però existeix una explicació més o menys determinista.

Quina és aquesta explicació?

Alguns fenòmens els expliquem com biaixos o errors cognitius a l'hora de reconstruir els records, i en altres casos sabem que ha fallat alguna cosa a nivell cerebral que ha desencadenat l'experiència d'haver vist un fantasma, sortit del propi cos, parlar una llengua desconeguda o viure experiències d'estasi.

Expliqui-m'ho.

En la malaltia de Parkinson i en la demència amb cossos de Lewy és molt habitual que persones afectades experimentin aquesta mena d'al·lucinacions i que fins i tot poden aparèixer anys abans que s'hagi diagnosticat la malaltia.

Hi ha mentalistes que ajuden la policia a trobar desapareguts.

No els troben. Els biaixos de confirmació fan que tendim a oblidar el que no ha aportat un resultat i recordar el que sí.

Quin és un dels fenòmens més aterridors que podem experimentar?

La paràlisi del somni. Acostuma a passar durant la transició de la vigília al somni: et despertes i sents que no pots moure cap part del cos. Això per si mateix ja espanta, i s'hi solen afegir experiències perceptives que hi afegeixen matisos molt sobrenaturals i terribles.

De quin tipus?

Pots tenir la impressió que hi ha una presència maligna dins l'habitació, veure-la i, no en poques ocasions, tenir la sensació real que hi ha un ésser al damunt del teu pit que t'impedeix de respirar. És una cosa normal que els passa a persones sanes i que afecta la meitat de la població. A mi em va passar. Aterridor.